

INTERVJU: GORAN BREGOVIĆ

RAZGOVOR DVA UMETNIKA

SVE ĆE TO, MILA MOJA, PREKRITI RUZMARIN, SNJEGOVI I ŠAŠ

Pred američko gostovanje Goran Bregović za "Ogledalo" govori o karijeri, umetnosti i životu, muzičkim izvorima u našoj bogatoj tradiciji i lepoti početaka u petoj životnoj deceniji

Boban Ilić, likovni umetnik

I prhnule su ptice i podigle za sobom celo jato, izgubljeno. Zabelelo se nebo, zatamnila se zemlja i umesto ptičijeg cvrkuta iz daleka, zvuk Orkestra za svadbe i sahrane, evo, sleće na peron Milenijum parka u Čikagu. Iz voza izlazi nasmejani dirigent u belom.

Gde je Amerika na Vašoj mapi sveta i da li biste na globusu mogli da pronadjete i obeležite svoju kuću?

"I mogu da živim (i živim) bilo gde, ali mogu da radim samo tamo odakle moja muzika izvire. Moja kuća je na granici. Na tromedi između katolika, pravoslavaca i muslimana, koje su političari pomerili levo i desno u strašnom hororu, prolazeći kroz sami centar moga srca. U miru."

Da kojim slučajem oživi Mocart, da li biste imali želju da ga upoznate, da komponujete i muzicirate sa njim? Da li mislite da je klasična muzika suviše "klasična" za život današnjice?

"Ne radi se toliko o vremenu, koliko o kvalitetu. Neke muzike se upisuju u vreme u kome su stvorene, neke su kao molitve, vanvremenske. Neke stare kao cipela, a neke kao spomenik."

"Sa stanovišta faraonove grobnice, čak su i savremeni arheolozi zapravo "kraljivci sakrofaga". Da li je grešno ili plemenito preturati melodičnu prošlost izvorne muzike, postoje li pravila i ima li uopšte granica u procesu komponovanja?

"Umetnost je nešto što ne podrazumeva taj tip pristupa, niti taj tip formulacije. Šta znači reći jednom Mocartu, Pikasu ili bilo kome drugom, da je krao ovo ili ono. To je prosto u prirodi te stvari, kao što je u prirodi satarasa da su unutra i paradajz i paprika. Ti ne kradeš, nego jednostavno uzimaš nešto što je tvoje. To što uzimam ja smatram za moje. Kad grabim u tradici-

ju, ja mislim da mi pripada. Ne postoji ni jedan važan kompozitor u muzici - od ozbiljnog, do Makartnija, koji nije grabio od tradicije. To je uvek bio najprirodniji metod. Od Stravinskog do Bartoka, od Bizea do Lenona. Zato što je tradicija kao sigurna banka, iz koje pozajmljuješ, sa nadom da ćeš dug vratiti sa kamatom."

Nekako ste komponovanjem filmske muzike u metaforičkom smislu sahranili "Bijelo dugme". Koliko su Vam uopšte u ovim okolnostima važni prošlost i rock and roll?

"Posle 15 godina koncerata ja sam bio prezasićen rokom, uvek sam želeo da istražujem stvari, da uvećavam, da poboljšavam sliku novim svetlima, da zategnem zvuk novim sistemom zvuka. I pre nego što je izbio rat u Jugoslaviji, ja sam bio penzionisan, nisam više želeo da sviram, bilo mi je dosta svega. Ono što me nateralo da sviram ponovo je to kada sam 1995. godine prvi put čuo "Balnescu String Quartet", svirali su dve moje kompozicije u Rimu. Video sam 4 čoveka da sviraju moju muziku, sedeći u stolicama, bez bilo kakve potrebe za dodatnim šou programom. To što ja danas radim je jednostavan koncert, koji nema ništa zajedničko sa nastupima na velikoj sceni, ili sa šou biznisom. To je samo muzika. Dakle, ja sedim, srkućem svoje piće, okružen talentovanim ljudima. I to je ogromno zadovoljstvo."

Zaprosili ste Evropu prstenom od balkanske tkanice, harmonike, lima i pojanja. Da li stari svet ima više sluha od novog?

"Mnogo pre nego što smo naučili da

govorimo- pravili smo muziku. Muzika je prvi ljudski govor i do danas je ostala za sve najrazumljivije sredstvo sporazumevanja."

Mijenijum park u kome ćete nastupiti je tek završen i po utrošenom budžetu najskuplja je letnja pozornica na ovoj planeti. Da li strahujete od takve scene i tolikog auditorijuma, šta biste poručili publici pred nastup?

"Ja volim da budem debitant i imam sreću da imam nekoliko novih početaka. U mojoj prirodi je verovatno neka perverzna žica, koja više voli najteži mogući početak nego perverznu rutinu. Privilegija je i veliko zadovoljstvo što ću američki debi imati u ekstraordinarnom prostoru Milenijum parka, i nadam se da će publika uživati u mom koncertu."